

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1940 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande angående Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm, m. m.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 24 februari 1940 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 59, däri Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till *dels* lag angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm, *dels ock* lag angående ändrad lydelse av 3 § 2 mom. lagen den 15 maj 1903 (nr 58 sid. 1) om folkskoleväsendet i Stockholm.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det till propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden den 9 februari 1940.

191
År 1935 antogs nu gällande lag om kommunalstyrelse i Stockholm. Den utgör en i huvudsak formell överarbetning av äldre bestämmelser om huvudstadens kommunala självstyrelse. Frågan om en effektivisering av förvaltningens ledning var redan då föremål för en särskild utredning genom stadens försorg. Ett på grundval av denna nyligen avslutade utredning av Stockholms stadsfullmäktige förordat förslag har till alla delar tillstyrkts av överståthållarämbetet. Bortsett från vissa formella jämkningar överensstämmer propositionen helt med detta förslag. Enligt propositionen skall stadskollegiet omdanas till en ren lekmannadelegation. Det skall erhålla en egen, av stadsfullmäktige särskilt utsedd ordförande. Borgarråden skola vara minst fyra och högst åtta samt väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. De skola icke, såsom hittills, tillhöra stadskollegiet utan blott vara ansvariga föredragande inför detta.

Utskottet finner ej skäl till erinran mot ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till förevarande proposition, måtte antaga följande

L a g

angående ändring i vissa delar av lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att *dels* 26 § 1 mom., 28 § 2 och 3 mom., 31 § samt 36—45 §§ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm,¹ *dels* ock rubriken till 3 kap. i samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

26 §.

1 mom. Sedan överläggningen — — — eller nej.

Ordföranden tillkännagiver — — — med klubbslag.

Begäres omröstning — — — vid val.

Vägrar ordföranden — — — prövning upptagas.

Om val av stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande stadgas i 15 §, om val av ordförande och vice ordförande i stadskollegiet i 38 §, om val av borgarråd i 42 § samt om val av ordförande i borgarrådsberedningen i 43 §. Val i stadsfullmäktige av ledamöter i stadskollegiet jämte ersättare för dem samt av ledamöter och suppleanter i drätselnämnden eller i annan stadens nämnd, för vilken sådant är särskilt föreskrivet, ävensom av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 51 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av stadsfullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

28 §.

2 mom. Där det finnes av behovet påkallat, äga stadsfullmäktige besluta, att annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom vald ledamot av drätselnämnden eller annan stadens nämnd eller av annan beredning än borgarrådsberedningen, så ock revisor skola för deltagande i sammanträde eller förrättning inom staden i stadens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av stadens medel i form av dagtraktamente med högst fem kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag. Stadsfullmäktige må ock besluta, där kommunikationsförhållandena anses sådant kräva och väglängden mellan ledamotens eller revisorns hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än fem kilometer, att reseersättning skall utgå till ledamoten eller revisorn. Denna ersättning må icke överstiga hälften av belopp, beräknat efter lägsta avgift för automobil eller hästskjuts, där icke järnväg, spårväg eller omnibus är att tillgå eller fartygslägenhet begagnas, ej heller överstiga avgiften för tredje klass plats på järnväg eller plats i spårvagn eller omnibus, där något av dessa fortskaffningsmedel finnes, eller för salongsplats på fartyg, där resan såmedelst sker.

¹ Senaste lydelse av 39 § se SFS 1936: 77.

Ersättning för — — — är sagt.

3 mom. Jämte gottgörelse, som beslutes enligt 2 mom., må efter stadsfullmäktiges bestämmande för med uppdraget förenat besvär utgå arvode till annan ledamot av stadskollegiet än kollegiets ordförande ävensom till ledamot av drätselnämnden eller annan stadens nämnd eller av annan beredning än borgarrådsberedningen, där han efter särskilt uppdrag utför arbete av väsentligt större omfattning än övriga ledamöter, så ock till revisor. I detta moment avsett arvode skall till beloppet bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad på grund av göromålens omfattning och art kan anses skäligt, ej heller bestämmas med hänsyn till den inkomst av tjänst, yrke eller näring, som uppdragets innehavare genom dess fullgörande går förlustig.

31 §.

Stadsfullmäktige skola årligen vid första sammanträdet i oktober månad utse sekreterare, vars åligganden bestämmas i de föreskrifter, som fullmäktige utfärda för honom.

3 kap. Om stadskollegiet, borgarrådsberedningen och stadens nämnder.

36 §.

1 mom. I staden skall finnas ett stadskollegium.

2 mom. Stadskollegiet tillhör att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter. För sådant ändamål har stadskollegiet: att med uppmärksamhet följa förvaltningen i alla dess grenar;

att utan tidsutdräkt göra de framställningar och förslag hos fullmäktige eller vidtaga de åtgärder i övrigt, som härvid befinnas påkallade;

att tillse, det ärenden, i vilka fullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, varda, innan de till handläggning där förekomma, underkastade erforderlig utredning, ävensom att till föredragning i stadsfullmäktige bereda dylika ärenden och däri avgiva yttranden; samt

att å fullmäktiges vägnar övervaka verkställigheten av fullmäktiges beslut.

Stadskollegiet äger att från stadens nämnder, beredningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande erfordras, och tillse, att sådana utan onödigt dröjsmål avgivas, ävensom att hos överståthållarämbetet göra framställning om upplysningars meddelande eller infordrande på sätt för stadsfullmäktige är i 30 § medgivet.

Det tillkommer jämväl stadskollegiet att handhava de förvaltningsuppgifter, som enligt vad därom särskilt stadgas överlämnas till kollegiet.

Instruktion för stadskollegiet fastställes av Konungen, sedan stadsfullmäktige uppgjort förslag därtill.

37 §.

Stadskollegiet består av tolv ledamöter. Stadsfullmäktige välja årligen å första sammanträdet i oktober månad för tiden intill nästa val bland sig le-

damöterna i kollegiet jämte lika många ersättare för dem. Sker ej valet proportionellt, skall bestämmas den ordning, i vilken ersättarna skola inkallas till tjänstgöring. Stadsfullmäktig, som innehar borgarrådsbefattning, må icke vara ledamot av stadskollegiet eller ersättare för sådan.

Har ledamot anmält förfall till kollegiets sammanträde, skall ersättare kallas att tjänstgöra vid sammanträdet. Avgår ledamot, skall ersättare i hans ställe inträda i kollegiet.

38 §.

Stadsfullmäktige välja vid första sammanträdet i oktober månad bland stadskollegiets ledamöter ordförande och vice ordförande i kollegiet. Till sådan befattning må icke utses ordföranden eller någon av vice ordförandena i stadsfullmäktige. Underrättelse om val, varom nu är sagt, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till överståthållarämbetet för intagande i ämbetets kungörelser.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid stadskollegiets sammanträde, äger kollegiet utse annan ledamot att för tillfället föra ordet.

39 §.

Stadskollegiets ordförande tillkommer att å kollegiets vägnar hava in-seende över förvaltningen av stadens angelägenheter. Ordföranden åtnjuter i denna sin egenskap årsarvode, som bestämmes av stadsfullmäktige.

40 §.

Stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande äga, även om de icke äro ledamöter av stadskollegiet, öfvervara kollegiets sammanträden och deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten. Enahanda rätt tillkommer ock överståthållaren eller, vid hinder för honom, underståthållaren.

41 §.

De ärenden, som ankomma på stadskollegiets handläggning, föredragas i kollegiet av borgarråd, där ej jämlikt kollegiets instruktion annan ordning beslutes för visst ärendes föredragning.

Borgarråden skola närvara vid stadskollegiets sammanträden och äga deltaga i öfverläggningarna men ej i besluten.

Borgarråden skola till vinnande av enhetlighet i förvaltningen bilda en borgarrådsberedning, i vilken gemensamma öfverläggningar skola äga rum. Instruktion för borgarrådsberedningen fastställles av Konungen, sedan stadsfullmäktige uppgjort förslag därtill.

42 §.

1 mom. Stadsfullmäktige välja vid första sammanträdet i oktober månad det år, då val av stadsfullmäktige ägt rum, minst fyra och högst åtta

borgarråd för en tid av fyra år. Till borgarråd må allenast utses personer med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv. Vid val av borgarråd skall, där så äskas eller omröstning begäres, anställas särskilt val av varje borgarråd.

2 mom. Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall befattningen så snart ske kan återbesättas; den sålunda valde tjänstgör under den tid, som återstått för den avgångne. För tiden intill dess nytt val skett ävensom vid tjänstledighet för borgarråd äger stadskollegiet förordna vikarie å befattningen.

3 mom. Borgarråd åtnjuter årsarvode, som bestämmes av stadsfullmäktige. Med befattningen såsom borgarråd må icke utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i statens eller kommunens tjänst eller annat jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

4 mom. Om skyldighet för borgarråd att vid varaktigt förfall avgå gäller vad i borgarrådsberedningens instruktion stadgas.

43 §.

1 mom. Stadsfullmäktige utse, sedan val av borgarråd skett, ett av borgarråden att under den bestämda tjänstgöringstiden såsom ordförande leda borgarrådsberedningens arbete.

2 mom. Borgarrådsberedningens ordförande skall i stadskollegiet föredraga förslag till stadens utgifts- och inkomststat. Angående ärendenas fördelning i övrigt mellan borgarråden gäller vad i stadskollegiets instruktion stadgas. Att borgarråd skola utses till ordförande i vissa nämnder sägs i 45 §.

44 §.

I staden skola finnas en drätselnämnd och en fattigvårdsnämnd; genom instruktioner, som fastställas av Konungen, sedan stadsfullmäktige uppgjort förslag därtill, bestämmes för dessa nämnder antalet ledamöter och suppleanter.

För annan stadens nämnd skall, där ej annorlunda är särskilt stadgat, förslag till instruktion upprättas av stadsfullmäktige och underställas överståthållarämbetets prövning. I instruktionen skola närmare föreskrifter meddelas om föremål för nämnds verksamhet, dess befogenhet samt ordningen och sättet för ärendenas behandling m. m.

Nämnd åligger att i avseende å sitt verksamhetsområde lämna överståthållarämbetet sådana upplysningar, som av ämbetet äskas.

45 §.

1 mom. Ordföranden i borgarrådsberedningen skall under den tid han innehar denna befattning tillika vara ordförande i drätselnämnden. Stadskollegiet utser bland övriga borgarråd ordförande i fattigvårdsnämnden samt, där ej annat är föreskrivet, i övriga stadens nämnder; och skall vid

dylika val stadskollegiet taga hänsyn till gällande fördelning av borgarrådens föredragningskyldighet. Den som jämlikt 42 § 2 mom. blivit av stadskollegiet förordnad att i borgarråds ställe uppehålla hans tjänst utövar jämväl hans befattning såsom ordförande i nämnd.

Borgarråd, som av stadskollegiet valts till ordförande i nämnd, tjänstgör i sådan egenskap, intill dess han avgår från borgarrådsbefattningen. Förändras fördelningen av borgarrådens föredragningskyldighet, äger stadskollegiet besluta, att ordförandeuppdraget tidigare skall upphöra.

2 mom. Andra ledamöter i nämnd än de, varom i 1 mom. sägs, ävensom fastställt antal suppleanter skola, där ej i nämndens instruktion eller eljest är annorlunda stadgat, väljas av stadsfullmäktige.

De av stadsfullmäktige valda ledamöternas och suppleanternas tjänstgöringstid är två år, räknat från och med den 1 januari. Avgående ledamot eller suppleant kan återväljas.

3 mom. I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i nämnd ävensom beträffande obehörighet och rätt till avsägelse skall, där ej annat föreskrives i lag eller särskild författning eller i nämndens instruktion, vad om stadsfullmäktige är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1940.

Val av borgarråd skall äga rum å stadsfullmäktiges första sammanträde i oktober månad samma år och avse tiden intill stadsfullmäktiges första sammanträde i oktober 1946. Borgarråd, som utsetts före den 1 oktober 1940, samt stadsfullmäktiges sekreterare, därest han utsetts före nämnda dag, skola frånträda sina befattningar den 30 september 1940.

L a g

angående ändrad lydelse av 3 § 2 mom.¹ lagen den 15 maj 1903 (nr 58 sid. 1) om folkskoleväsendet i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. lagen den 15 maj 1903 om folkskoleväsendet i Stockholm skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

3 §.

2 mom. Den av stadskollegiet utsedde ordföranden i direktionen tjänstgör under den tid han innehar borgarrådsbefattning och ärenden angående folkskoleväsendet enligt fastställd indelning skola av honom föredragas i stadskollegiet. Där borgarråd, som valts till ordförande i direktionen, avgår före tjänstgöringstidens utgång eller åtnjuter tjänstledighet, skall den, som jämlikt 42 § 2 mom. lagen om kommunalstyrelse i Stockholm blivit av

¹ Senaste lydelse se SFS 1935: 338.

stadskollegiet förordnad att i borgarrådets ställe uppehålla hans tjänst, utöva jämväl hans befattning såsom ordförande i direktionen.

Övriga ledamöter — — — den avgångne.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1940 men föranleder, såvitt rörer annan än direktionens ordförande, ej rubbning i val, som förrättats före samma dag.

Stockholm den 8 mars 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar *Hallén, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson, Sandegård*, Per Andersson, Herlitz, Källman, Björck, Fredrik Ström, Nils Andersson, Öman, Andersson i Igelboda*, Andersson i Ovanmyra, Arnemark, Nordström* i Torsby, *Nilsson* i Göteborg, *Nolin, Fält, Johansson* i Tväråselet och *Annér*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Herlitz*, som anfört följande:

»Det föreliggande lagförslaget anförtror åt stadskollegiets ordförande att 'å kollegiets vägnar hava inseende över förvaltningen av stadens angelägenheter' (39 §). En dylik självständig befogenhet brukar eljest icke tilläggas ordförandena i kommunala nämnder och styrelser (jfr t. ex. lagen om kommunalstyrelse på landet 56 §, lagen om vägdistrikt 40 §, fattigvårdslagen 17 §). Det är oklart, vari inseendet över förvaltningen egentligen skall bestå, men det synes mig otvivelaktigt, att stadgandet öppnar möjligheter för kompetenskonflikter mellan stadskollegiets ordförande och borgarråden, enkannerligen borgarrådsberedningens ordförande, och sålunda äventyrar enhetligheten och planmässigheten i stadens förvaltning. Någon motivering för stadgandets införande har ej heller förebragts. Jag har därför inom utskottet yrkat, att 39 § skulle utgå och därav betingade jämkningar företagas i 28 §.»
